

Votre Programme Matmidim – Chiour BETH

Parashat Behar – Behoukotai – Du 2 au 6 Mai 2021

Souguia n° 24

ת"סד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Les pains Mezonot

Cette semaine, le sujet d'étude porte sur **la définition des pains qui sont considérés comme Mezonot**. Nous verrons sdv tout d'abord pourquoi ces pains ne sont pas Hamotsi, alors qu'en en mangeant une quantité importante ils deviennent Motsi et sont soumis au Birkat Hamazon. Puis nous verrons les trois différentes Chitot pour expliquer ce qu'est Pat Habaa Bekisnin (pains Mezonot) et ce que nous retenons pour la Halaha.

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁלֹא יֵאָרַע דְּבַר תְּקֵלָה עַל יָדֵי, וְלֹא אֶכְשֶׁל בְּדַבַּר הַלְקָה, וְיִשְׁמְחוּ בִּי חֲבֵרֵי, שְׁלֹא אֵמַר עַל טָמֵא טְהוֹר וְלֹא עַל טְהוֹר טָמֵא, וְלֹא עַל מִתָּר אָסוּר וְלֹא עַל אָסוּר מִתָּר, וְלֹא יִכְשְׁלוּ חֲבֵרֵי בְּדַבַּר הַלְקָה וְאִשְׁמַח בָּהֶם. כִּי יִי יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּי וְדַעַת וְתְבוּנָה. גַּל עֵינַי וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ

Tephila après le Limoud

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁשִׁמְתָּ חֵלְקֵי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ. וְלֹא שִׁמְתָּ חֵלְקֵי מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׂאֲנִי מְשֻׁכִּים וְהֵם מְשֻׁכְּמִים. אֲנִי מְשֻׁכִּים לְדַבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מְשֻׁכְּמִים לְדַבְרֵי בְטָלִים. אֲנִי עֹמֵל וְהֵם עֹמְלִים. אֲנִי עֹמֵל וּמְקַבֵּל שְׂכָר וְהֵם עֹמְלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכָר. אֲנִי רֵץ וְהֵם רֹצִים. אֲנִי רֵץ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רֹצִים לְבָאָר שְׁחַת. שְׁנֵאָמַר וְאִתָּה אֱלֹהִים תוֹרְדָם לְבָאָר שְׁחַת. אֲנִשִּׁי דְמִים וּמְרָמָה לֹא יִחְצוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֶבְטַח בְּךָ

Programme du Dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée
Leilouy Nishmat ceux qui nous ont quittés pendant Lag Baomer
Et la Réfoua Chelema des malades

Etudier cette Guemara avec et Rachi et tosfot **sans s'attarder** :

מב. כיצד מברכין פרק שישי ברכות

גורם ברכה לעצמו. בכמה מקומות הוא בל ומברכין עליו ואע"פ שלא היו צריכים לשתיהו: **רב הונא אכל פליטר ריפסי.** מפת הבאה בכסנין ולא בירך אחריו: **אמר רב נחמן עדי כפנא גרסי:** עדי. אלו. כלומר אלו לרשבון נאכלו ואכילה מרובה כזו לא נפטרת מזכרה אלא כל שאחרים קובעין אכילתן בכך טעון בהמ"ז כך פירש רב האי. ורבותינו פירשו תליטר ריפסי מפת שלנו ולא בירך אחריו משום דלא שבע וקרא כתיב (דברים ח) ואכלת ושבעת וזכרת וכן פי' רב יהודה ז"ל ואינו נ"ל דלית ליה לרב הונא והס החמירו על עצמן עד חזית ועד כבינה (על דף כ:) ודלא כר"מ ודלא כר' יהודה (לקמן דף מט:): **לחמניות.** אובליא"ש בלע"ז: **אסור מלאכול.** עד שיברך בהמ"ז ויחזור ויברך על הבא לפניו דכיון דגמר אסח דעתיה מזכרה ראשונה ומעודתיה: **סלק אסמרי.** אם סלק הלחם וכל האוכל מעל השלחן ועדיין לא זכרו אסור לאכול: **ריפסנא.** אמניטרשיין: **אסא דריש גלוסא סמינין.** ואין סילוקו סלקו שדעתו אם יש משאות מאת פניו אלו נאכל: **הרגיל בשמן.** למשוח ידיו אחר אכילה: **שמן מעכבו.** לענין ברכה שאפילו גמר וסלק ולא משח ידיו עדיין סעודה קיימת ואוכל בלא ברכה:

מיהו ר"י ור"מ היו אומרים שלא לברך כלל אשאר משקין הבאין נמוך הסעודה וטעמא דפת פוטרת כל הדברים הבאים בשבילה והשתא יין פוטרי כל מיני משקין לפי שעיקר משקה הוא והוא ראש לכל מיני משקין ולכן הוא העיקר והן טפלין לו לענין ברכה והלכך משקין הבאין מחמת הסעודה שצ"ל נשכיל הפת לשרות המאכל וגם א"א לאכילה בלא שתיה והלכך פת פוטרתן מן ה"ן דקאמר גמרא טעמא ולהאי טעמא נישא מה שאנו מזכרים בפסח על החזרת על אכילת מרור לבד שהעולם מקשים אמאי אין מברכין נמי ב"פ האדמה וצ"פ האדמה דשאר ירקות אינו פוטר דקאמרין התם כיון דאיכא הגדה והלל אסח דעתיה אלא ודאי טעמא הוא כיון דרחמנא קבעיה חובה דכתיב על מלות ומרוכים יאכלוהו היו כמו דברים הרגילין לבא מחמת הסעודה דפת פוטרתן: **לחמניות.** פרש"י אובליא"ש ולא נהירא דל"כ אפילו לא קבע נמי וי לברך המוציא שהרי הוא לחם גמור שהרי סופו עיסה ונראה לפרש דהיינו ניל"ש מיהו כי קבע סעודתיה עליה מברך עליו המוציא כמו בפורים מיהו רבינו שמשון פירש דאין לברך עליו המוציא דהוי כמו דייסא: **סלק אתרו.**

הגורם ברכה לעצמו רב הונא אבל תליטר ריפתי בני תלתא תלתא בקבא ולא בירך א"ל רב נחמן עדי כפנא אלא יכל שאחרים קובעים עליו סעודה צריך לברך רב יהודה בר חביבא אייתו לקמיהו פת הבאה בכסנין כי אתא שמעינהו דקא מברכי המוציא אמר להו מאי ציצי דקא שמענא דילמא המוציא לחם מן הארץ קא מברכיתו אמרי ליה אין דתניא רבי מונא אמר משום רבי יהודה פת הבאה בכסנין מברכין עליה המוציא ואמר שמואל הלכה כרבי מונא אמר להו אין הלכה כרבי מונא אתמר אמרי ליה והא מר הוא דאמר משמיה דשמואל: **לחמניות** מערבין בהן ומברכין עליהן המוציא שאני התם ידקבע סעודתיה עליהו אבל היכא דלא קבע סעודתיה עליהו לא רב פפא איקלע לבי רב הונא בריה דרב נתן בתר דגמר סעודתיהו אייתו לקמיהו מירי למיכל שקל רב פפא וקא אכיל אמרי ליה

1. Pourquoi leur Braha n'est pas Hamotsi

Définir pour chaque avis si en cas de Kviout Seouda le Birkat Hamazon sera MinHatorah ou Mideraban

a. Avis du Rachba

חידושי הרשב"א מסכת ברכות דף לח עמוד ב

[...] אפ"ה לאו סברא הוא שנסתנית ברכתו מחמת שיעורו שאין שנוי הברכות אלא בשנוי המין, אי נמי במין אחד בשנסתנית צורתו דהוה ליה כמין אחר כגון שנסתנה מחטה לקמח ומקמח לתבשיל או לפת אבל שתהא הברכה משתנה מרובי למיעוט הא לא אשכחן, ופת הבאה בכסנין דאמר רב הונא לקמן כל שאחרים קובעין עליה סעודה צריך לברך, כלומר שמברך לפניו המוציא ולאחריו ג' ברכות, וכי לא אכל אלא פחות מכאן אין מברך לפניו רק בורא מיני מזונות דאלמא הברכות משתנות בשנוי השיעורין, לא היא דפת הבאה בכסנין כי לא מברכין עליה המוציא אפילו על אכילת כזית היינו משום דחשבינן ליה כמשתנה ממינו, ותדע לך שהרי בפת

דעלמא מברכין עליה המוציא בכזית ובפת הבאה בכסנין לא מברכין אלא בורא מיני מזונות, אלא דכשקובע עליו סעודה עשאו כפת דעלמא ואפילו לא קבע סעודה עליו אלא שאוכל כדי קביעות אחרים ג"כ הרי הוא עושה אותו כפת דעלמא שאוכלין ממנה הרבה כדי שביעה והוה ליה לדידיה כמי שלא נשתנה ממינו [...]

חידושי הרא"ה מסכת ברכות פרק ו - כיצד מברכין

(Optionnel)

[...] וכל היכא דטעון ברכה לפניו ואפילו פחות מכשעור, טעון ודאי ברכתו הראויה לו לכשיעור, שאין שנוי ברכות בשיעורין אלא כל שמברך מברך ברכתו הראויה לו, וכל שאינו מברך מחמת מיעוט שיעורו כגון פחות מכזית שאינו מברך בסוף, אינו מברך כלל, וכן הוא בירושלמי. והא דאמרין לקמן בפת הבאה בכסנין דכי קבע סעודתיה עלה מברך המוציא ושלש ברכות, וכי לא קבע סעודתיה עליה מברך בורא מיני מזונות ולבסוף ברכה מעין שלש, הרי שכשהוא אוכל הרבה ממנו משתנית ברכתו. התם לאו משום רבוי שיעורו דהא באוכל ממנו כביצה שהוא בפת שיעור חייב בברכת המזון לדברי הכל, ואפילו הכי לא מיחייב בפת הבאה בכסנין, אלא דפת הבאה בכסנין אין דינו כפת אלא כמאכל הבא מחמשת המינין, שהכסנין שבו וענינו מוציאין אותו מתורת פת שאין דרך בני אדם בפת כזה, וכשאדם קובע סעודתו עליו הא אחשביה ושוויא פיתה

b. Avis du Rambam

רמב"ם הלכות ברכות פרק ג הלכה ט

עיסה שנאפת בקרקע כמו שהערביים שוכני המדברות אופים הואיל ואין עליה צורת פת מברך עליה בתחלה בורא מיני מזונות, ואם קבע מזונו עליה מברך המוציא, וכן עיסה שלשה בדבש או בשמן או בחלב או שעירב בה מיני תבלין ואפאה והיא הנקראת פת הבאה בכסנין ז אף על פי שהוא פת מברך עליה בורא מיני מזונות, ואם קבע סעודתו עליה מברך המוציא

בית יוסף אורח חיים סימן קסח

[...] ותדע דהא עיסה שנילושה במי פירות תנן (חלה פ"ב מ"ב) דחייבת בחלה ואפילו הכי אינו מברך עליה המוציא כל שלא קבע עליה הילכך על כרחך לומר דלאו במידי דמיקרי לחם תליא מילתא אלא לא קבעו חכמים לברך המוציא ושלש ברכות אפילו בכזית אלא בלחם שדרך בני אדם לקבוע עליו דהיינו עיסה שנילושה במים לבד בלי שום תערובת אבל כל שיש בה שום תערובת ממי פירות או מתבלין כיון שאין דרך בני אדם לקבוע סעודתן עליו לא חייבוהו לברך המוציא ושלש ברכות אלא אם כן אכל שיעור שדרך בני אדם לקבוע עליו [...]

c. Incidence Halaha selon Rabi Akiva Eiquer

(Optionnel)

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן רח סעיף יז

ברכת שלש אינה פוטרת מעין שלש, שאם אכל דייסא אין ברכת המזון פוטרתו [...]

רבי עקיבא איגר אורח חיים סימן רח סעיף יז

שאם אכל דייסא. דוקא דייסא שאין בו שייכות בהמ"ז דאפי' קבע עלה אין מברך בהמ"ז. אבל פת הבא בכסנין דהוי לחם גמור אלא דבלא קבע לא חייבו חז"ל לברך בהמ"ז. דמה"ת בפת גמור ג"כ אין חיוב בהמ"ז אא"כ אכל כדי שביעה ע' אבן העוזר סי' קס"ח בזה ברהמ"ז פוטרו כיון דבאמת הוא לחם וכ"כ בגנת וורדים ח"א"ח ס"ג

משנה ברורה סימן רח ס"ק עה

דייסא - וה"ה שאר מיני תבשילין שהם מה' מיני דגן ואף דכל זה הוא זיין יותר מתמרים אפ"ה כיון דאית להו עילויא אחרינא בפת שפת נעשית עיקר ממיני דגן לא שייך ברכת שלשה כ"א בפת. ודע דלדינא הסכימו כמה אחרונים שלא כדעת המחבר אלא דדייסא וכן כל שהוא ממיני דגן בדיעבד בהמ"ז פוטרן דכיון דהוא זיין לא גריעא מתמרים [וכ"ש בפת כיסנין דודאי בהמ"ז פוטרן]

Les mots du jour à apprendre :

Poche	כִּיס
Trois	תְּלָתָא
Faim	כַּפְנָא

Programme du Lundi

L'étude aujourd'hui est dédiée

Leilouy Nishmat ceux qui nous ont quittés pendant Lag Baomer

Et la Réfoua Chelema des malades

d. Pourquoi d'après le Rambam, le Birkat Hamazon n'est pas obligatoire dès lors qu'il est rassasié ?

רבי עקיבא איגר אורח חיים סימן קסח סעיף ו

[...] דאם נחליט דלחם גמור כיון דהוא שבע ממנו חייב בבהמ"ז מה"ת. א"כ אף בפת הבב"כ אמאי אינו מברך כה"ג בהמ"ז. הא הוא לחם גמור למצה ולחלה אע"כ צ"ל או דגם בלחם גמור מה שחייבה תורה ואכלת ושבעת היינו מה שאחרים רגילים לשבוע. או דצ"ל מה"ת יוצאים בברכה מעין ג' דאין מנין ברכות דאורייתא. ע' בב"י סי' י' ובמג"א שם א"כ בספק פת הבאה בכיסנין הוי רק ספק דרבנן ועיין

שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן קסח סעיף ח

(Optionnel)

במה דברים אמורים בלחם גמור שדרך בני אדם לקבוע סעודתו עליו אבל מיני לחמים שיתבארו לפנינו שאין דרכם של רוב בני אדם לקבוע סעודתם עליהם אין מברכים עליהם המוציא וברכת המזון רק בורא מיני מזונות וברכה אחת מעין שלש אלא אם כן אוכל שיעור שאחרים רגילים לקבוע סעודה לפעמים על שיעור כזה לפי

שברכת בורא מיני מזונות כוללת גם הלחם שהוא מזון ולא קבעו לברך המוציא על הלחם אלא מפני חשיבותו שסועד הלב וכל לחם שאין קובעים עליו סעודה בטלה חשיבותו אלא אם כן יש בו כדי לסעוד

וכן ד' ברכות של ברכת המזון לא קבעו עליו אלא מפני חשיבותו שמן התורה (א) היה די בברכה אחת מעין ג' שהרי לא נאמר בתורה אלא פעם אחת וברכת את ה' אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך ודרשו מפסוק זה לברך על המזון ועל הארץ ועל המקדש ודי בברכה אחת לכולם אלא שחכמים תקנו לברך על כל אחד בפני עצמו ולא תקנו אלא בלחם שרגילים לקבוע סעודה עליו אבל מיני לחמים שאין רגילין לקבוע עליהם אפילו הוא אכל ושבע מהם שנתחייב לברך אחריהם מן התורה דיו בברכה אחת מעין ג' של תורה אלא אם כן אכל שיעור שבני אדם קובעים עליו כשאוכלים מין לחם זה במקרה אבל אם רוב בני אדם אין קובעים עליו אף על פי שהוא קובע עליו בטלה דעתו אצל רוב בני אדם [...]

e. Question du Maguen Avraham sur le Rambam pourquoi on peut s'acquitter à Pessah avec de la Matsa Achira

מגן אברהם סימן קסח סעיף ז

שעירב בה דבש. ק' דהרמב"ם בעצמו פסק פ"ו מחמץ מצה שלשה במי פירות יוצא בה י"ח בפסח ובגמרא משמע קצת דאם מקרי לחם לענין המוציא וכ"מ ברמב"ם פ"ו דין ז' ע"ש ובברכות דף ל"ז עמ"ש סי' קצ"ו

פרי מגדים אורח חיים אשל אברהם סימן קסח ס"ק טז

[...] וודאי גם משמן ודבש אין קושיא, דהוא הדין מי פירות שעירב, כל שניכר הטעם אין קובעין סעודה, ומשום הכי לא החמירו בכזית וביצה בהמוציא וברכת המזון, מה שאין כן לפסח לחם מקרי (המוציא תליא בברכת המזון, אף על גב חצי זית פת שקובעין עליו מברך המוציא כבסעיף ט' אפילו הכי בלחם שאין דרך לקבוע עליו אף על גב דלחם גמור הוה אין מברך המוציא כי אם בקבע סעודה) [...]

2. Définition de Pat Habaa Bekisnin

Trois Chitot sont rapportées dans le Choulhan Aroukh

שולחן ערוך אורח חיים סימן קסח סעיף ז

פת הבאה בכיסנין, יש מפרשים: פת שעשוי כמין כיסים שממלאים אותם דבש או סוקר ואגוזים ושקדים ותבלין, והם הנקראים רישקולא"ש ריאלחש"ו; וי"א שהיא עיסה שעירב בה דבש או שמן או חלב או מיני תבלין ואפאה, והוא שיהיה טעם תערובת המי פירות או התבלין ניכר בעיסה, (וי"א שזה נקרא פת גמור, אלא אם כן יש בהם הרבה תבלין או דבש כמיני מתיקה שקורין לעקי"ך שכמעט הדבש והתבלין הם עיקר, וכן נוהגים) (רש"י וערוך וכן יש לפרש דעת רמב"ם); וי"מ שהוא פת, בין מתובלת בין שאינה מתובלת, שעושים אותם כעבים יבשים וכוססין אותם, והם הנקראים בישקוני"ש, והלכה כדברי כולם שלכל אלו הדברים נותנים להם דינים שאמרנו בפת הבאה בכסנין

a. Rabbenou H'ananael : pain fourré

רבינו חננאל

הב הונא אכל תליסר דיפתא
 כעבי כחלת דיפתא לקבא ולא
 בריך. ואמר כיון שהזכיר הב
 שישה פת הבא בכיסנין, פ"י זו
 הפת העשויה כסין כיסין
 פלאים סוכר ושקדים ואגוזים
 וכיוצא בהן שעושים אותה כסין
 כעכין, ולעסין אותן בבתי
 מושטאות, הזכיר המעשה של

חידושי הרשב"א מסכת ברכות דף מא עמוד ב

[...] ופת הבאה בכסנין דהיינו כגון אובלי"ש ואותן העשוין כמין כסין שממלאין אותן בדבש ושקדים ומיני
 בשמים [...]

שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן קסח סעיף ט

(Optionnel)

פת הבאה בכיסנין יש מפרשים שהיא פת עשויה כמין כיס שממלאין אותה קודם אפייתה בדבש או בצוק"ר או
 שקדים או אגוזים או שאר כל מיני פירות או תבלין אף על פי שהעיסה עצמה נילושה במים לבד ונאפת בתנור
 או במחבת בלא שום משקה (כגון עפי"ל פלאדי"ן או פאווי"דלא פלאדי"ן) ובכלל זה מה שעושים בפורים עיסה
 רחבה וכפולה וממלאים אותה בשומשמין ואפילו אם המילוי הוא רב מאוד ועיקר הכוונה בפת זו לאכילת המילוי
 מכל מקום מין דגן הוא חשוב ואינו בטל לגבי המילוי ואף על פי שהוא רב ממנו ולכך מברכין עליו בורא מיני
 מזונות וגם המילוי נפטר בברכה זו שהוא טפל למין דגן

*** Quelle Braha faire lorsque l'on extrait le Milouy ?**

ט"ז אורח חיים סימן קסח ס"ק ח

[...] ונ"ל דלענין כסנין שהם מחמ' המילוי שזכרנו בסמוך אפי' אם ניקח המילוי ממנו ונשאר הבצק לבד הוי עדיין
 דין כיסנין עליו ומ"ה קראוהו פת הבאה בכיסנין ולא סתם פת כסנין והטעם דאנו הולכין בתר שעת אפיה

מגן אברהם סימן קסח סעיף ז

י"מ פת שעשו כמין כיסים כו'. ואף ע"ג דמוליתא עיקר ואין מכוונין לאכול העיסה מ"מ מין דגן חשוב ולכן מברך
 במ"מ כמ"ש סימן ר"ח ס"ג (של"ה) ונ"ל שאם אינו אוכל העיסה רק הפירות שבפנים מברך על הפירות וכמ"ש
 ס' קע"ז ס"א ע"ש

Les mots du jour à apprendre :

Fixe	קובע
Occupé	עסיק
Son fils	בְּרִיָּה

Programme du Mardi

L'étude aujourd'hui est dédiée

Leilouy Nishmat ceux qui nous ont quittés pendant Lag Baomer

Et la Réfoua Chelema des malades

* Pain fourré avec des aliments comme de la viande ou du fromage

שולחן ערוך אורח חיים סימן קסח סעיף יז

פשטיד"א הנאפית בתנור בבשר או בדגים או בגבינה, מברך עליה המוציא ובה"מ [...]

ט"ז אורח חיים סימן קסח ס"ק ו

י"מ פת כול שממלאים כול. פי' שרש"י מפרש פת הבאה בכיסנין היינו מצד המילוי כי העיסה עצמה נילושה במים אלא שמלאוהו בצוק"ר או דבש או אגוזים. ובכלל זה מה שעושין בפורים עיסה רחבה וכפולה וממלאין אותה בשומשמן ואין חילוק בין מילוי בפירות או בבשר ודגים [...]

שם ס"ק כ (על פשטיד"א)

וק"ל הא מסיק בש"ע לעיל ס"ז דאם יש מילוי בעיסה הוה פת כסנין ואין לך מילוי גדול יותר מפשטיד"ד. ובס' עמק ברכה ראיתי שמחלק בין מילוי בשמי' למילוי בשר ודגים מטעם דבשר ודגים באים ללפת הפת וע"כ הוה טפל לפת משא"כ בפירו' ולא כוון אל נכון דהא הב"י כ' זה הדין בשם האגור וז"ל אף על גב דבשר ודגי' וגבינ' עיקר מברכין עליה המוציא דמין דגן חשיב וסיים דבתר חמש' המינים אזלי' ש"מ דלא חשבי' לבשר ודגים לטפל דא"כ לא הוצרך לטעם דחשיבו' דגן וה' מינים וע"כ נלע"ד דלא נתכוננו יפה בזה אלא דודאי יש בזה דין כסנין ואי קבע סעודה מברך המוציא וע"ז קאמר דה"א דפשטיד"א זו אפי' קבע סעודה לא יברך המוציא מכח דבשר עיקר קמ"ל דלא ואף על גב דלא זכר כאן בש"ע דמיירי שקבע סעודה אין בכך כלום דאי בא הש"ע להשמיענו דאין בזה דין כסנין ויש חילוק בין מילוי בשר למילוי בשמים ה"ל להשמיענו זה לעיל בדין כסנין במקום שכל' דיש דין כסנין מחמת המילוי אלא ברור דאין חילוק דכמו שבשר ודגים באים ללפת הפת כן באים פירות ללפת את הפת כדאי' בס' קע"ז בפירות שאוכל עם הפת וכאן ודאי הוה פת בכיסנין ויש בהן ברכת המוציא אם קבע עלייהו

מגן אברהם סימן קסח סעיף יז

בבשר או בדגים. וכיוצא בזה אפילו לא קבע עליו דהנהו לא מבטלי תורת לחם דהם עצמן מזון ערסי' קע"ז משא"כ פירות דהוי קינוח עס"ז [...]

Les mots du jour à apprendre :

J'entends	שְׁמַעְנָא
Différent	שְׂאֵנִי
A l'endroit, dans le cas	הֵיכָא

Programme du Mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée

Leilouy Nishmat ceux qui nous ont quittés pendant Lag Baomer

Et la Réfoua Chelema des malades

(Suite)

משנה ברורה סימן קסח ס"ק צד

מברך עליו המוציא - היינו אפילו בדלא קבע עלייהו ולא דמי לפת הבאה בכיסנין (דפירושו פת הממולא בפירות ובתבלין המבואר בס"ז) דלא מברך עלייהו המוציא בדלא קבע סעודה עלייהו דשאני התם דאין עשויין אלא לקינוח סעודה ולמתיקה משא"כ פשטיד"א שממולא בבשר דרך לאכלם לרעבון וכדי לשבוע והוי כמו שאר פת ובשר כשאוכל כאחד ונראה פשוט דאם עשויין רקיקין קטנים ומעורב בהם פתיתין של בשר וניכר שאין עשויים כ"א לקינוח אחר הסעודה דינו ממש כפת שמעורב בפירות ובשאר מיני מתיקה דאינו מברך עלייהו בהמ"ז בדלא קבע עלייהו

ביאור הלכה סימן קסח סעיף יז

(Optionnel)

פשטיד"א הנאפת וכו' - עיין במ"ב דאפילו בדלא קבע ס"ל להמחבר דמברך עליו המוציא ובאמת כן מוכח בריא"ז וז"ל שם וכן פת הבא בכיסנין והוא הפת העשוי בדבש או במיני תבלין שאוכלין אותו כעין מיני מתיקה לקינוח סעודה אם קובע וכו' ואם אינו קובע וכו' ומורי זקני הרב ביאר שהמולייתות הנאפות בתנור שהן מלאות בשר או דגים או גבינה או מיני ירקות מברך עליהן המוציא וכן נראה בעיני עיקר שהן עשויין פת ולפתן כאחד ולקביעת סעודה הם עשויין עכ"ל שם בפסקי הלכות למסכת ברכות ומובא ג"כ בשה"ג ורמז לזה המ"א ודלא כהט"ז בהבנת דין זה שס"ל דהכונה דוקא בדקבע והנה ראיתי שהרבה אחרונים מסכימים לדינא לדברי הט"ז שממולא בבשר ודגים דינו כמו ממולא בפירות שאינו מברך עליהם המוציא ובהמ"ז אלא בדקבע ומביאים ראיה לדבריהם מספר התניא שכתב כן בהדיא והנה באמת כד נעיין היטב במקור הדברים יראה דאף המחבר מודה לדברי הט"ז דמילוי בשר הוי כמו מילוי פירות ורק דהמחבר מייירי בשהיה עשוי כעין סתם לחם שעשוי לשבוע וע"כ לא הוי בכלל פת כיסנין שעשוי רק לקינוח ולמתיקה בעלמא [וכמו שכתבו הפוסקים דפת כיסנין הוא העשוי רק לקינוח סעודה בעלמא] וכמו שמורה לשון הריא"ז שכתב שהן עשויין פת ולפתן כאחד ולקביעת סעודה הם עשויין ור"ל דחשיב הבשר והדגים שממולא בתוכו כמו שאוכל לחם עם בשר ודגים הואיל שלחם זה עשוי

לקביעת סעודה ולא לקינוח אכן אם עשויים ריקים קטנים ומעורב בהן פתיתין של בשר וניכר שאין עשוין רק לקינוח אחר הסעודה דינו ממש כפת שמעורב בפירות ובשאר מיני מתיקה דאינו מברך עליהם המוציא ובהמ"ז בדלא קבע וקרוב בעיני דבהכי מיירי התניא דפסק דהוי כפת כיסנין וכן מוכח מחמד משה לדינא כמו שכתבנו וכן מוכח בדרך החיים וע"פ הדברים האלה כתבתי דברי שבמ"ב

b. Rambam et Rachi : pâte pétrie avec d'autres ingrédients

Voir le Rambam cité plus haut

רש"י ברכות דף מא:

זייני: פס הכאה בכסנין. לאחר
אכילה ובהמ"ז היו רגילים להביא
כיסנין והן קליות לפי שיפין ללג
כדאמר ר"י בעלמא (עירובין טז:) הני
כיסני דמעלו לליבא ומביאין עמהן פת
שנלושה עם תכלין כעין אוכליא"ש
שלנו ויש שעושין אותן כמין כפורים
ואילנות ואוכלין מהן דבר מועט.
ומתוך שנותנים זה תכלין הרבה
ואגחים ושקדים ומאכלה מועט לא
הטעויה ברכה מעין ג' מידי דהוה
אפת אורז ודוחן דאמרין בפרקין
(דף ט:) בתחלה בורא מיני מזונות
ולכסוף ולא כלום: פס פוערת.

בית יוסף אורח חיים סימן קסח

והרמב"ם כתב בפרק ג' מהלכות ברכות (ה"ט) שהיא עיסה שנילושה בדבש או בשמן או בחלב או שעירב בה מיני תבלין ואפאה. והיה נראה לומר דהיינו דוקא בשלא נתן מים אלא מעט אבל אם נתן בה מים הרבה אף על גב שנתן בה גם כן שאר משקין כיון דמיעוטא נינהו בטלים הם לגבי המים ויש לאותה עיסה דין פת לכל דבר והכי דייק לישניה שכתב שנילושה בדבש וכו' דאם לא כן הוה ליה למימר עיסה שנתן לתוכה דבש וכו' אלא דממה שכתב או שעירב בה מיני תבלין איכא למידק איפכא דהא תערובת תבלין דבר מועט הוא ואפילו הכי מוציאו מתורת לחם לענין המוציא ותדע דהא עיסה שנילושה במי פירות תנן (חלה פ"ב מ"ב) דחייבת בחלה ואפילו הכי אינו מברך עליה המוציא כל שלא קבע עליה הילכך על כרחך לומר דלאו במידי דמיקרי לחם תליא מילתא אלא לא קבעו חכמים לברך המוציא ושלש ברכות אפילו בכזית אלא בלחם שדרך בני אדם לקבוע עליו דהיינו עיסה שנילושה במים לבד בלי שום תערובת אבל כל שיש בה שום תערובת ממי פירות או מתבלין כיון שאין דרך בני אדם לקבוע סעודתן עליו לא חייבוהו לברך המוציא ושלש ברכות אלא אם כן אכל שיעור שדרך בני אדם לקבוע עליו והוא שיהיה טעם התערובת ניכר בעיסה דומיא דעירב בה מיני תבלין שטעמם ניכר בעיסה וזה נראה עיקר ולישנא דנילושה דנקט הרמב"ם: ורש"י (מא: ד"ה פת הבאה בכסנין) פירש פת שנילושה עם תבלין הרבה ואגוזים ושקדים

דרכי משה הקצר אורח חיים סימן קסח

אבל אין המנהג כדבריו שהרי בשבתות וימים טובים ונשואין מברכין המוציא על מיני לחם המתובלין הרבה וניכר בהם במראה ובטעם על כן נראה דס"ל דלא יצא מכלל לחם במה שעירב בו תבלין או שאר משקין מעט אלא אם כן עיקר העיסה נילוש באותן דברים ואפשר שגם דעת הרמב"ם כן דלא כפי' שפירש בית יוסף ומכל מקום נראה לי שאותן מיני מתיקה שקורין לעקו"ך דינן כדון פת הבאה בכיסנין שהרי יש בהן דבש ובשמים הרבה ועיקר העיסה נילוש בהן

ביאור הגר"א אורח חיים סימן קסח סעיף ז

(Optionnel)

כן פי' הב"י דבריו מדקאמר שעירב בה תבלין ולכן כ' בש"ע ג"כ אצל דבש ושמן וחלב ג"כ שעירב אף שהרמב"ם כ' בהן שנילושה אבל הרב בהג"ה חלק עליו וכן פירש"י מ"א ב' תבלין הרבה כו' ועמ"א וכן עיקר

Les mots du jour à apprendre :

Ils ont amené	אָיַתוּ
Devant eux	לְקִמְיָהוּ
Quelque chose	מִיָּדִי

Programme du Jeudi

L'étude aujourd'hui est dédiée

Leilouy Nishmat ceux qui nous ont quittés pendant Lag Baomer

Et la Réfoua Chelema des malades

* Quel dosage ?

ט"ז אורח חיים סימן קסח ס"ק ז

[...] אם אין בו אלא דבש מועט אף ע"פ שניכר בה הטעם אלא צריך שיהיה בה הרבה תבלין או דבש ומיעוט מים שכמעט הדבש והתבלין הם עיקר דהיינו מצד הטעם שיותר נרגש טעם הדבש והתבלין מטעם העיסה דהוא דוקא כסנין וע"ז כ' וכן נוהגין. ופשוט הוא שאם יש בה הרבה דבש ומיעוט מים כ"ע מודים דהוה כסנין וכן אם נילוש בחלב ומיעוט מים ולא אותן שעושין עם מעט חמאה או שומן אף על פי שהטעם נרגש שזה פת גמור וע"כ יפה עושין שאופין בשבת שמ"לץ קו"כ ללחם משנה כי אין שם רק מעט שומן [...]

מגן אברהם סימן קסח סעיף ז

שעירב בה דבש. ק' דהרמב"ם בעצמו פסק פ"ו מחמץ מצה שלשה במי פירות יוצא בה י"ח בפסח ובגמרא משמע קצת דאם מקרי לחם לענין מצה ה"ה לענין המוציא וכ"מ ברמב"ם פ"ו דין ז' ע"ש ובברכות דף ל"ז עמ"ש סי' קצ"ו, וע"ק דאם כן יאכל בפסח ולא יצטרך לברך ב"ה ולא משמע כן בסי' קפ"ח ואפשר לומר דהרמב"ם

דוקא נקט כאן דבש שמן וחלב דמברך במ"מ דגם להרמב"ם אין יוצא בו י"ח בפסח דהוי מצה עשירה אבל בשאר מי פירות אה"נ דמברך המוציא וב"ה דלא מפקי להו מידי פת ולפ"ז יין הוי כדבש כמ"ש שם ועי"ל דהכא מיירי שאין בה מים כלל שכתב שלשה בדבש או שעירב בה תבלין ואפאה שלשה כולה בדבש אבל התם מיירי שיש בה מעט מים כמ"ש המ"מ שם וצ"ע על הרב"י ששינה ל' הרמב"ם פ"ה וכתב שעירב וכו' ודברי רמ"א עיקר

c. Rabbénou Hay : pains secs

בית יוסף אורח חיים סימן קסח

[...] והערור (שם) פירש עוד בשם רבינו האי שפת הבאה בכיסנין הם כעכין והיא פת בין מתובלת ובין שאינה מתובלת שעושים אותה כעכין יבשים וכוססין אותם בבית המשתה ושלא בבית המשתה ומנהג בני אדם שאוכלים ממנו קימעא וכשאכל רב הונא הרבה אמר רב נחמן עדי כפנא זה רעב ולרעבונא אכל לשבוע ממנה ולא בתורת כיסנין וצריך לברך אחריה וראיה לדברי הגאון וכל לחם צידם יבש היה נקודים (יהושע ט ה) תרגומו וכל לחם זוודהון יביש הוה כיסנין עכ"ל

Les mots du jour à apprendre :

Il a pris	שָׁקַל
Aliments	מְזוֹנוֹת
Fourrage	מְלִי

Bon Limoud sur Matmidim !

הלכות בציעת הפת סימן קסח

באר הגו"ה 132

יח על איזה מהם (ה) [נ] שירצה 'ואם הוא נזהר מפת עובד כוכבים (יט) מסלק פת נקי של (ו) עובד כוכבים מעל השלחן עד לאחר ברכת המוציא 'ואם בע"ה אינו נזהר מפת עובד כוכבים (כ) ואין דעתו לאכול כל הסעודה רק פת עובד כוכבים כי היא נקיה אבל בני ביתו אכלו" מפת שאינו נקי של ישראל ושתי הלחם מונחים על השלחן צריך לבצוע על פת נקיה של עובד כוכבים הואיל והוא הובצוע ואין דעתו לאכול אלא מאותו פת 'ואם בעל הבית נזהר מפת עובד כוכבים וישראל שאינו נזהר בכך מיסב עמו על (ז) השלחן כיון דמצוה מוטלת (כא) * על בעל הבית יבצע מן היפה של עובד כוכבים וכיון שהותר לבצוע הותר לכל הסעודה: הגה ודוקא שחצי עליו אומר פת (כב) אבל אם אינו חצי עליו בלא איסור פת של עובד כוכבים אינו נריך להקדימו (תה"ד סי' ל"ג): ר' פת הבאה (כג) בכיסנין מברך עליו בורא מיני מזונות ולאחריו ברכה אחת 'מעין שלש ואם אכל ממנו שיעור (כד) שאחרים רגילים לקבוע (ח) [ג] עליו אף על פי שהוא לא שבע ממנו מברך עליו

י' מוס' בשם ר"ש
כ' מה"ה י' מדברי
גפ"ז דע"ו בשם
ראש"ה מהירושלמי
מ' נכוחת מ"ב
נ' הלא"ש יתעב"א

שערי תשובה

השניה גדולה מו' יש להסתפק מ"א: (ה) שירצה. עיין ט"ו ומ"א. אם של עובד כוכבים פרוסה ונקי ושל ישראל שלמה וקיצר מצרכין על של ישראל דשתי מעלות יש לו וכן אם של ישראל פרוסה נקי ושל עובד כוכבים שלם וקיצר מצרך ג"כ על של ישראל דיש לו ג"כ שתי מעלות עיין עטרת זקנים: (ו) עובד כוכבים. ט"ו הגיה ד"ל ואם הוא נזהר מפש"ג יברך דוקא על של ישראל אפילו הוא קיצר ויש אומרים שהוא מסלק וכו' ע"ש: (ז) השלחן. דאז אינו יכול לסלקו מפני האורח: (ח) עליו. כ"ל דאם הוא קצב סעודתו עליו אעפ"י שאכל עמו בשר ודברים אחרים ואלו אכלו לבדו לא היה שבע ממנו אפ"ה מצרך המוציא וג' נכוחת. ואם אכלו לבדו צע

באר היטב

ביאור הלכה

הפרוסה בתוך השלמה ומגדך ואם כבר בריך על הפרוסה בוצע מן הפרוסה ע"ש: * [נ] שירצה. ועב"ט ועיין בתשובת גאוני בתראי סי' ו' על מ"ש הגאון בעל מיו"ט ובתשובת ב"ח המדשות השיב לו ב"ח עי"ש: * [ג] עליו. עב"ט וגם נכ"י פסק בד"ק זה שכתב שאם אכל בשר עמו כו' דלמעשה שתי מעלות עיין עטרת זקנים: (ו) עובד כוכבים. ט"ו הגיה ד"ל ואם הוא נזהר מפש"ג יברך דוקא על של ישראל אפילו הוא קיצר ויש אומרים שהוא מסלק וכו' ע"ש: (ז) השלחן. דאז אינו יכול לסלקו מפני האורח: (ח) עליו. כ"ל דאם הוא קצב סעודתו עליו אעפ"י שאכל עמו בשר ודברים אחרים ואלו אכלו לבדו לא היה שבע ממנו אפ"ה מצרך המוציא וג' נכוחת. ואם אכלו לבדו צע

משנה ברורה

עו"ג נקיה וכו'. אבל בשוין פשיטא דפת ישראל קודם לברך עליו [ח"ר]: (יח) על איזה מהם שירצה. דכל אחד יש לו מעלה זה שהוא פת ישראל [דפמ עכו"ס לא התירו אלא מדוחק] וזה שהוא נקי: (יט) מסלק וכו'. דין זה נובע מדברי השר מקובי שחשש שאם יהיה מונח על השלחן יהיה צעם הצרכה חצינה עליו מפני שהיא נקיה ואפשר שיטכך לברך עליו מפני זה והרבה (יג) מאחרונים מפקפקין מאד בזה דכיון שהוא נזהר ומחזיק זה לאיסור מאי אהני ליה חצינותיה ומ"מ לכתחלה טוב לחוש לדבריו ולסלק: (כ) ואין דעתו וכו'. פי' דאף דבריש הסעיף כתב דמצד על איזו שירצה היינו היבא שדעתו לאכול הסעודה משמיהם אבל זה שאין דעתו לאכול כלל רק פת עו"ג זה אין נריך לברך על פת אחר אף שהוא חשיב טפי וכנ"ל בס"א בהג"ה. ואף דמוציא את ב"ב בצרכת המוציא והם אינם אוכלים מזה אלא מפת כשר מ"מ כיון דהוא אינו חפץ לאכול אלא זה והוא הצע"ב הוא העיקר ואוליין בתריה ויברך על פת שהוא אוכל: (כא) על בעה"ב. פי' לנצוץ ולהוציא את אחרים בצרכתו כמו שאמרו צע"ב בוצע כדי שיצטע צעין יפה וכיון שהאורח יאכל מפת עו"ג שהוא יפה ונקי התירו לו גם כן לנצוץ על הפת של עו"ג מפני כבוד האורח אבל בלא אורח קי"ב ע"ש ועיין צע"ל. ודע דכאיוס שהמנהג שכל אחד מצדך לעצמו ברכת המוציא לכאורה לא שייך כלל דין זה אלא כ"א יברך על פתו שאוכל [מתה"ש] ועיין צע"מ"ג מה שהעיר על עיקר דין השו"ע: (כב) אבל אם אינו חביב וכו'. ר"ל דכ"ז אם הפת זה צע"ס חצינה עליו ורק שהוא מונע עצמו מפני שהוא פת עו"ג התירו לו בנכחן מפני האורחים אבל אם אינו חביב עליו צע"ס פת זה (יד) ואינו חפץ צו יברך על פתו הכשרה: ו' (כג) בכיסנין וכו'. בסעיף שאח"כ מתבאר מה הוא. ואף דנפתח פת מצרכין עליו המוציא בכל שהוא ועל כוונת מצרכין צע"מ"ז (טו) שאני אלו דרך בני אדם לקבוע סעודתן עליהם ורק אוכלין אותן מעט דרך עראי (טו) לסיכך ברכתן רק צע"מ"מ ולאחריו ברכה מעין שלם אלא"כ אכל כשיעור קביעת סעודה דאז מצד המוציא וצע"מ"ז דעכ"פ פת הוא: (כד) שאחרים רגילין לקבוע. (יז) כתבו האחרונים דאם אכלו לבדו נריך שיאכל שיעור שאחרים רגילים (יח) לנצוץ ממנו לבדו ואם אכלו עס בשר או דברים אחרים שמלפתיים צו הפת סגי כשאוכל שיעור שאחרים רגילין לנצוץ ממנו כשאוכלין ג"כ עס דברים אחרים אף אם אכלו לבדו ושבע ממנו אף שאחרים לא היו שבעין ממנו לבדו אבל כיון שאם אכלו אותו עס דברים אחרים היו שבעין ממנו ג"כ לא אמרינן בטלה דעתו ונריך לברך עליו המוציא וצע"מ"ז. והנה לענין עירובי תחומין צע"מ"ז שס"ה"י איתא דשיעור

שער הציון

(יג) עיין צע"ח וט"ו ומ"א ותמד משה ופת מאיר ומאמר מרדכי וצדי ישע: (יד) תה"ד: (טו) צ"י ולגוש וס"א: (טז) דלא גרע משארי מיני מזון: (יז) מ"א וס"א: (יח) האי לנצוץ לאו דוקא שביעה גמורה לכ"י"ע אלא ר"ל דרך קביעת סעודה: הגהות ותיקונים: (א) אוכלים: (ב) שס"ח: ליקוטי דברי הרב א' בשו"ע הרב סעיף ו' מוסף אם שוות בגודלותם.

[ה] * [ה] *

הלכות בציעת הפת סימן קסח

סז באר הגולה

(כה) המוציא וברכת המזון^ו ואם מתחלה היה בדעתו לאכול ממנו מעט וברך בורא מיני מזונות ואח"כ אכל שיעור שאחרים קובעים עליו (כו) יברך עליו בהמ"ז אע"פ שלא ברך המוציא (ט) [ד] תחלה וואם אכל שיעור שאחרים אין קובעים עליו * אע"פ שהוא קובע עליו אינו מברך אלא בורא מיני מזונות וברכה אחת מעין שלש דבטלה דעתו אצל כל אדם: ז פת הבאה בכיסנין ביש מפרשים פת שעשוי כמין כיסים (כו) שממלאים אותם (י) [ה] דבש או סוקר (כה) ואגוזים ושקדים ותבלין והם הנקראים רישקולא"ש ריאלחש"י וי"א שהיא עיסה (כט) שעירב בה דבש או שמן או חלב או מיני תבלין ואפאה^ז והוא שיהיה טעם תערובת המי פירות או התבלין (ל) ניכר בעיסה (ו"א) (לא) שזה נקרא (יא) (לב) פת גמור אלא אם כן יש בהם (לג) * הרבה תבלין או דבש כמיני מתיקה שקורין (יב) לעק"ך

שערי תשובה

ז"ע כיון שלמדו לא היה שבע ממנו עין שם: * [ד] תחלה. ענה"ט ועין כריי שכתב שמו"ה כתב בשם ספר כתי קדמון שדעתו לענין פת כיסנין דאם קבע מברך עליו המוציא וי' ברכות. סעודות שנת קובע כמו שקובעת למעשר ומריי האגוז בספר ע"ח על משניות פ"ד דמעשרות נסתפק אך בגינת ורדים כלל ז' סימן י"א כי בפשיטות שאין חילוק בין שנת לחול והסכים עמו נכריי וכתב שכן עמא דברי: * [ה] דבש. ענה"ט ועין באבן

מעט נמלך לאכול עוד כשיעור קביעות רריך לטול ולברך המוציא מ"א: (י) דבש. פי' שרש"י מפרש פת הבאה בכיסנין היינו מ"א המילוי והעיסה ע"מנה נילושה במים אלא שמלאוהו צוקר או דבש או אגוזים. ובכלל זה מה שעושין צפורים עיסה רחבה וכפולה וממלאין אותה בשומנים. והי"א הוא הרמב"ם דס"ל דכיסנין הוא מ"א המוציא דבש או חלב. ונסתפק ה"ב"י אי נ"מא דוקא שנילושה בהרבה דבש והמיעוט מים אצל אי' הוא מיעוט דבש בטל לגבי רוב מים והוא פת גמור או דילמא אפי' ע"י תערובות מעט דבש כל שניכר הטעם נעיסה מקרי כיסנין. וכתב דלענין הלכה כיון דמידי רבנן הוא יש להקל כדברי רובם ועין מ"ש המ"א על הרמב"ם ועין בתשובת פנים מאירות סימן ס"ח: (יא) פת גמור. פי' אם אין בו אלא דבש מעט וע"כ יפה עושין שאופין בשבת שמאל"ך קוכי"ן^ו ללחם משנה כי אין שם רק מעט שומן. וכתב הט"ו נראה דלא פליג הרמ"א אלא אהך מלמא לחוד אצל מ"ש הש"ע שנתה מ"א המילוי וכן מ"ש אח"כ וי"מ וכו' לא פליג. ונ"ל דלענין כיסנין שהם מחמת המילוי אפי' אם נקח המילוי ממנו ונשאר הנצק לבד הוא עדיין דין כיסנין עליו והטעם דאנו הולכין בחר שעת אפי' ט"ו. קרעפלי"ך של פורים היו כיסנין: (יב) לעק"ך. ז"ח בשם

ביאור הלכה

* אע"פ שהוא קובע וכו'. הוא דעת הרא"ש שחולק על הראש"ד שלדידיה אפילו צמועט כפי כיון דהוא קובע ע"ז בחר דידיה אוליג ע"ש ברא"ש. ומ"מ נראה ברור דאם הוא זקן או נער שאכלתו מועט צמועט חייבין בהמוציא ובהמ"ז אם אכלו שיעור שדרכן תמיד לקבוע ע"ז כיון דכל בני מינים מסתפקין בשיעור אכילה כזו וכעין שכתבתי לקמן בסימן קפ"ד בנה"ל בשם הרדב"ז ע"ש: * הרבה תבלין או דבש וכו'. עין

אם הוא דבר שיש להסתפק בו מדינא אם הוא פת הבאה בכיסנין אף דמבואר בס"ו דהולכין בזה להקל עכ"פ צודאי יש לחוש לדעת המחמירים הנ"ל: (כה) המוציא ובהמ"ז. וגם נט"י וכו' וכתב דעת גמור וכתבואר לעיל בסימן קנ"ח ס"א ע"ש: (כו) יברך עליו בהמ"ז. כיון שהשלים לשיעור קביעת סעודה (כא) אצל המוציא אין רריך (כז) לברך על מה שנמלך לאכול כיון דאין צמנה שמונה לפניו אחר שנמלך שיעור קביעת סעודה אלא ביחד עם מה שאכל כבר (כג) ואם צממה יש שיעור קביעת סעודה צמנה שלא אכל עדיין רריך לטול ידיו ולברך המוציא וענט"י וברכת המזון: ז (כד) שממלאין אותן וכו'. ר"ל אף אם נילושה מתחלה במים כשאר פת כיון שכל העיסה ממולא ממניס אלו ואף דהמילוי (כד) עיקר אכלו מ"מ מין דגן חשוב ואינו בטל ולכך מברך במ"מ ופוטור הכל כמ"ש בס' ר"ח סעיף ז' ג'. ואף אם אינו אוכל העיסה ורק הפירות שצמנים לבד מברך הברכה השייכה להפירות וכתב הט"ו דאם נלקח הפירות ואלוכל רק העיסה אפי' מברך במ"מ ולא המוציא דיש עליה דין כיסנין כיון שגאפה עם מילוי הפירות שאין דרך לקבוע סעודה על פת כזו: (כח) ואגוזים ושקדים וכו'. (כה) או או קאמר ומסתברא דמייירי ג"כ שטעם המילוי ניכר בעיסה וכמו שצמייס לבסוף: (כט) שעירב בה. צעת הלישה (כו) והיינו אפילו היה הרוב ממים כיון שעירב בה ג"כ ממניס אלו ועי"ז נשתנה הטעם מקרי פת כיסנין: (ל) ניכר בעיסה. דאל"ה הוא לחם גמור. ולחם שנותנין בו ואפר"ך להטעמו ולגאוחו או שנותנין בו מעט לימוקין לכו"ע לחם גמור הוא [פמ"ג]: (לא) שזה נקרא. היינו היכא דעירב בה צמלישה רק מעט דבש וחלב אינו בטל שם פת מחמת שנגרש הטעם: (לב) פת גמור. ומברך המוציא לכל שהוא וכן בהמ"ז לכזית כדן פת: (לג) הרבה תבלין או דבש וכו'. ר"ל (כו) שכ"כ תבלין

מתרגם: °תבלין כרכוס^ו לחם הנילוש עם שומן שעור הציון

(יט) כן מוכח ממ"א וש"ח דחלקו בין אם אכלן לבדו או עם דברים אחרים וכנ"ל והיינו ע"כ לא כפי שיעור עירוב דהסם משערין לעולם באכילה עם לפתן ולא לבדו וכ"כ הגר"ז וכ"כ נח"א ששמע מפ' הגר"א ז"ל: (כ) ועין שם צממא אר"י עדי כפנא וכו' כל שאחרים קובעים וכו' משמע דחלק אר"ה רק צמנה דסבר דתלוי השביעה בדידיה אלא דתלוי באחריו אצל גם הוא מודה דלרריך שביעה: (כא) אצל לענין ברכת במ"מ תלוי בזה אם היה נמלך גמור דהיינו שהיה דעתו מתחלה שלא לאכול יותר ואח"כ נמלך לאכול עוד רריך לברך במ"מ כן כתבו המחש"ש וש"ח ולכאורה צענינו הלא צודאי אף דלא חישב צמנהיה מתחלה שלא לאכול יותר כחישב דמי דהלא ידוע דאם אוכל כשיעור קביעת סעודה מברך המוציא וגם טוטל ידיו והוא כיון שברך רק במ"מ ע"כ דעתו היה שלא לאכול כשיעור זה: (כב) מ"א וש"א: (כג) ג"ז במ"א ואף שצממא משה מפקפק לענין ברכת המוציא מה מ"מ היכא דנמלך גם הוא מודה דלרריך לברך המוציא ע"ש וכבר כתבנו דענינו הוא נמלך וכ"ש בזה צממא וכו' שם צמנה דודאי לא היה דעתו לאכול כ"כ מתחלה: (כד) מ"א וש"א: (כה) צ"ח: (כו) צ"י: (כז) אחרונים:

ליקומו דברי הרב: א) ובשו"ע הרב סעיף ח' פסק כהשיטה השניה דהשיעור הוא כשיעור סעודה קבועה. ובסידור כתב, שאם אוכל מו' ביצים ולמעלה עד חצי עשרון אם לא שבע יאכל תחלה כזית לחם ויברך המוציא וברכה"ז כדי לצאת לכו"ע, ומד' ביצים עד ר' ביצים אם שבע יברך המוציא וברכה"ז, ואם לא שבע יברך במ"מ ומעין שלש וכו'. ב) וכן פסק בשו"ע הרב סעיף ח', ושם מובא מהסידור דכתב דנכון לברך ברכת מעין שלש על מה שאכל ויששה מעט ואחר כך יטול ידים ויברך המוציא ויאכל עד שישבע ויברך ברכת המזון אף שהשביעה אינה מאכילה שניה בלבד, ובתנאי שבאכילה שניה יאכל לפחות שיעור ד' ביצים.

[ט] * [י] *

הלכות בציעת הפת סימן קסח

ר ערוך בשם רב הא"ש ברכות מ"ב לפי המוספות והרא"ש ת"ש תוס' והרא"ש א"ש ע"ג

* כמעט הדגש והתנזרין הם עיקר (לד) וכן (והגיס) (רש"י וערוך וכן יש לפרש דעת רמב"ם) וי"מ שהוא פת בין מתובלת בין שאינה מתובלת שעושים אותם (לה) כעבים יבשים וכוססין (יג) אותם והם הנקראים בישקוני"ש * והלכה כדברי כולם שלכל אלו הדברים נותנים להם דינים שאמרנו בפת הבאה (יד) בכסנין: ח' ש"לחמניות אותן שבלילתן עבה שקורין (טו) אובליא"ש (לו) לחם גמור הוא ומברך עליו המוציא ובהמ"ז "ואותן שבלילתן רכה ודקים מאד (לז) שקורין (טז) גיבלא"ש מברך עליהם בורא מיני מזונות וברכה אחת מעין שלש (לח) "ואם קבע (יז) (לט) סעודתו עליהם מברך המוציא

באר היטב

מרוצים מהקמח ע"ש וט"ו דמה דבריו ע"ש ועיין בתשובת גת ורדים כלל א' ס"י פ"ד דף י"ג: (טו) אובליא"ש. נראה שהוא נאפה מצלי גלגול רק שמערב עיסה עם מים לשה ענה ט"ו: (טז) גיבלא"ש. שקורין גאלסינקי" דהיינו שמערבין קמח עם מים בקדירה כמו דייסא ושופכין העיסה על עלי ירקות רחבים ונאפים בתנור עם העלים: (יז) סעודתו. ושיעור קבע הוא ג' או ד' צי"ס עיין בס' פרח שושן כלל א' ס"י ד' ועיין יד אהרן וע"ל ס"ק ח' מש"ש בשם מ"א. וט"ו העלה דאין לקבוע סעודה ולנכר המוציא ככל מיניו שצילתן רכה והם דקים אצל המין שקורין גאלסינקי"י

משנה ברורה

תנזרין מעורב בהן עד שעל ידי זה יהיה מנכר התנזרין בטעם יותר מהקמח וכן בדגש ושמן וחלב צעיין שיהיה הרוב מהן ומיעוט מים שעי"ו נרגש מהן הטעם הרבה מאלד עד שעי"ו הם העיקר וטעם העיסה טפל וכן ציור הראשון שכתב השו"ע שממלאין מהם (כח) צעיין ג"כ שיהיה המילוי הרבה כ"כ עד שעי"ו יהיה נרגש הטעם הרבה מאלד: (לד) וכן נוהגין. שאופין ללחם משנה פת עם מעט שמן ותנזרין [ד"מ] וכן הסכימו האחרונים להלכה כפסק הרמ"א: (לה) כעבים יבשים. כך שמה צערדי ובלשון ספרד נקרא צושקיוגו"ש (כט) ועשית מה' מיני דגן וצמיס לבד אך בצפייתן נעשים יבשים כ"כ עד שנפרכים ואין זה נקרא אוכל אלא כוסס ואין דרכם לאכול מזה הרבה לכן אין לו דין פת: ח' (לו) לחם גמור הוא. דענשים (ל) רק מקמח ומים כשאר פת ואף (לז) שהם דקים מ"מ לא היו כמו כעבים יבשים דס"ו דהם יבשים מאלד ואינם עשויים לאכילה ורק כוססין אותם (לז) לקניוח אצל אלו עשויים לאכילה: (לז) שקורין גיבלא"ש. וכתבו (לג) האחרונים דהיינו מה שקורין בשלשן רוסיא גאלסילק"ע שמערבין קמח עם הרבה מים בקדירה כמו דייסא ושופכין על עלי ירקות ונאפים בתנור עם העלים [וה"ה] (לד) שנאפים על מצבת צלי שמן ודוקא צללו שהם דקים ורכים ביותר אצל אס אינם רכים ודקים כ"כ מצואר צסי"ד דדין לחם עליו ומנכר המוציא [מ"א]: (לח) ואם קבע וכו'. וכתבו (לה) הפוסקים (לו) לדאמן שקורין צפראג וואלאפלאטקע"ס שמעטין ג"כ צלילתן רכה אך מפני שמתפשטין בצפייתן נעשים דקין וקלויים הרבה יותר מאותן גאלסילקע"ס שזכר לעיל אין לנכר עליהם המוציא אפילו צדקע דאין ע"ו מורת לחם כלל ודמיא לטריחא צט"ו: (לט) סעודתו עליהם וכו'. ומה נקרא קבע מצואר לעיל. צס"ו לעיין פת כיסנין וה"ה

רש"ל כתב דגם על לעקי"ך אין לנכר צמ"מ אלא"כ הדגש עיקר וקמח מעט וכחצ הט"ו עליו דברי יחיד הם והעיקר תלי בלישה אס נילוש צרוב דגש ומעט מים היו כיסנין ע"ש: (יג) אותם. היינו היקל"ך שעושים בסעודה למיאבון ולא כדי להשביע: (יד) צביסנין. הטעם דברכה צמ"מ פוטר הכל אפילו עיסה דהא זיין אלא שמפני חשיבות הפת קבעו עליו המוציא ושלש ברכות משו"ה כל כמה שלא צרור לנו שיש סם חשיבות ואינו צלל כיסנין יש להקל שלא להצריך המוציא וג' ברכות ט"ו. והצ"ח מחמיר אפילו אית בהו תנזרין או דגש דלא יאכלם אלא צמוך הסעודה אלא"כ הדגש והתנזרין הן

ביאור הלכה

צמ"צ דצעיין שיהא טעם הדגש יכיר יותר מן העיסה [הוא מהט"ו צבירא דברי הרמ"א] וכה"ג צילוש צבי"ס נריך שיהא הרוב מצבי"ס ומיעוט מים כדי שיהא טעם הצבי"ס נרגש הרבה ויש הרבה שאין נוהרין בה שקונים מיני עוגות קטנות שילוש צמעט דגש או צי"ס והרוב ממים ומנכרין עליהם צמ"מ ואוכלין צלי נט"ו ויותר מזה שמה פעמים אוכלין מהם כדי קביעות סעודה שאף צביסנין גמור צריך נטילה והמוציא ובהמ"ז. ויש עוד מיני עוגות דקות שלשין אותם צלל דגש וצי"ס כלל רק שמצטלן מקודם מים עם מעט שיכולת שועל ולשין אותם צמיס אלו ואיני יודע היחזר לזה ואינו משום דילוש צמיס אלו אלא טעם העיסה ממנו ווגם אף אס היה נרגש טעם השיכולת שועל הרבה ג"כ מסתבר דלאו כלום הוא להוציא מתורת לחם דלאו אס מתערב לכחלה כמה מיני דגן יחד לאו לחם הוא ושמן ודגש שאין דמיים אחרים הם וגם דצמ"מ ודגש וצי"ס נחשב מיני מתיקה שאוכלין רק לקיטת שטעמם חשיב משא"כ צוה] אך אס עושין העוגות דקין וישנין מאלד עד שנפרכין יש להחיר משום דזה היו צלל כעבים יבשין הזכר צשו"ע דגם אלו מן הסתם אין דרך לאוכלן להשביע רק לקיטת כמו טעמם הג"ל: * שבמעט הדגש והתנזרין הם עיקר. עיין צמ"צ מש"כ וכן ציור הראשון וכו' ולפ"ו העיסה שעושים צפורים וממלאין אותה צשומשמן לא נטל ממנה שם פת עד שיהיו השומשמן הרבה עד שיהיה מנכר טעם השומשמן יותר מטעם העיסה וע"פ רוב העיסה של צפורים שעושים צמנו אין צה שומשמן כ"כ וצפרט שלחם ההוא אין עשוי צמנו לקיטת ולמענו כמו שזכרו הראשונים בפת הבאה צביסנין רק לשבע ולחם גמור הוא וכן כתב הגר"ם בסידורו (ומה שזכר הט"ו צמ"צ וצלל זה וכו' אפשר דצמנו היה עשוי צאופן אחר לקיטת עגלמח): * והלכה כדברי כולם וכו'. עיין צמ"צ שהקשה אמאי לא כתב המנהג דיש"ש יא יד כולם כמ"ש צסי"ג ע"ש ובמאמר מרדכי מיישב דכיון דלא נזכר צהדיא שחולקים הפוסקים צוה ואפשר דמדור להדדי ע"ש והנה המ"א העמיק על השו"ע דברי הצ"ח ע"ש ואנכי לא העתקתי דברי יש"צ הט"ו קושייתו והרבה אחרונים תפסו לדניא כפסק הרמ"א דסיני כשילוש צרוב דגש ומיעוט מים: א'

מתרגם: צי"גאלחך צלינ'עם וואפלעט

(כח) כ"מ צצ"ח ופשוט ומה שכתב הט"ו דרמ"א לא פליג אדין הראשון של מילוי כוננו דמתבר גופא צצנרא ראשונה כתב כמין כיסם שממלאין אותם וכיון שהעיסה ממולא מן מסתמא נרגש הטעם הרבה מאלד ולא טעם כל שהוא: (כט) מפמ"ג ולבושי שרד: (ל) דלס היה ממולא בתנזרין או שילוש דגש וכה"ג היינו פת כיסנין הנזכר צס"ו דאינו מנכר עליו" צמ"מ דבלא קבע ועיין צרש"י ברכות מ"א ע"צ ד"ה פת וצמוס' מ"ב ע"א ד"ה לחמניות וכו"ע ועיין צאבן עזר וצמנן צצורים שנתעוררו צוה: (לא) עיין צצרי"י פרק כילד מצרכין ד"ה ואמר רב יהודה וכו': (לב) מ"א: (לג) צ"ח ושל"ה ומ"א ושל"ה ודלל כט"ו: (לד) אחרונים וכההיא דלקמן צסי"ד צהג"ה: (לה) עמק צרבה ומ"א צס"ק מ' וחמד משה וצגדי ישע והלכה צבורה ודלל כט"ו: (לו) וצעמק צרבה מצואר אופן עשייתן ח"ל שנוקמים סולת וצלימה ג"כ רכה מאלד ונטול צקף מאותה כלי שהעיסה צמוכו ושופך אותה דפוס של צרול שקורין פורצ"ן יש למעלה עוד צרול אחר כמוהו והעיסה נשפך בין שני הצרולין וכשמהדק צרול צצרוץ יחד [כעין צנת] ואותו הרקיק הוא צמוך או נאפה מיד על הצרול שהוא חס מאלד ואלו אין להם מורת לחם כלל הואיל ונחפסעו כ"כ דק דק:

הגהות ותיקונים: א) אלא: ב) אותן:

ליקוטי דברי הרב א) בסידור סדר ברכת הנהנין פרק ב' הלכה ט' כתב: ולענין הלכה בעיסה שנילושה בחלב וכו"ב משאר משקין או מי פירות חוץ ממים מן הדין יש לסמוך על סברא הראשונה שבר"ס הלך אחר המיקל, אך כל בעל נפש יחמיר לעצמו שלא לאכול בלי נט"ו והמוציא על לחם אחר תחילה רק בנילושה כדבש יש להקל אם הקמח מעט והרוב הרוב והעיקר לערוך ותענוג המתיקות כמו שנוהגין בברייתות אלו (שקורין לעק"ך), ומה מוכח שס"ל בפת גמורה העשויה כים וממלאין אותה במיני פירות דלכו"ע היו פת הבאה בכיסנין והבחולקות הוא רק בעיסה שנילושה בחלב וכו"ב. **ב)** בשו"ע הרב סעיף י"ג כתב שיש אומרים שאין לברך המוציא אפילו בקביעת סעודה, ויש לחוש לדבריהם שלא לאכול מהם כשיעור קביעות סעודה כי אם בתוך הסעודה למוון ולשובע.